

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího bakalářské práce
Jana Keltošová, *Louisiana Purchase*, str. 48 rkp.

Práce Jany Keltošové prošla během přípravy její konečné podoby jistým vývojem. Při studiu problému tzv. Louisianské koupě opustila studentka částečně svojí ambici představit získání Louisiany Spojenými státy hlavně jako projev charakteristického rysu americké společnosti od koloniální doby expandovat k Západu (rysu často zmiňovaného a považovaného za fakt, na druhé straně ovšem těžko jasně definovatelného a uchopitelného) a začala se zabývat hlavně mezinárodně politickými souvislostmi vztahů evropských koloniálních mocností k oblasti kolem Mississippi už od 16. století, odkud pak přešla k politice nezávislých Spojených států vůči Paříži, Madridu a Londýnu v otázce Mississippsského údolí. Podstatně pak redukovala část věnovanou New Orleansu, kde původně zvažovanou analýzu proměny kulturního a politického centra Louisiany z města románské kultury v jedno z center amerického Jihu, nutno říci, že tato redukce byla vzhledem k šířce problematiky racionálním počinem, protože bakalářská práce by umožňovala pro svůj limitovaný rozsah sotva víc než pouhou registraci základních problémů.

I tak musela Keltošová čelit mnoha nesnázím, s nimiž se setká každý, kdo studuje koloniální problematiku a dějiny „neevropského“ světa až do konce první poloviny devatenáctého století. Paří k nim fakt velké vzdálenosti mezi Evropou a Amerikou a na dnešní dobu chabé komunikační prostředky, který výrazně poznamenával události na obou stranách Atlantiku. Diplomaté na evropských dvorech tak často reagovali na události v Americe se značným zpožděním, někdy zcela neadekvátně, protože se situace za mořem někdy velmi podstatně změnila, aniž by tyto proměny našly odraz v závěrech diplomatických jednání a naopak. Je to přitom právě New Orleans, ne ovšem New Orleans z doby francouzsko-amerických jednání o podmínkách plavby po Mississippi či možnosti zřídít ve městě skladiště pro americké obchodníky se zájmy v Karibiku, ale New Orleans z doby britsko-americké války 1812-4, který uvádějí autoři diplomatických dějin jako příklad asynchronního sledu událostí na amerických a evropských březích Atlantiku. Největší bitva tohoto konfliktu proběhla počátkem roku 1815, více než dva týdny potom, co byl v Gentu uzavřen mír, jímž válka

úředně skončila. Politické důsledky střetnutí, k němuž tak vůbec nemělo dojít, přitom byly možná pro americkou historii fatální. Vítěznou bitvou vstoupil na americkou politickou scénu Andrew Jackson, který také právě díky pověsti vítěze od New Orleansu vyhrál presidentské volby v roce 1828 (presidentský úřad pak zastával ve dvou volebních obdobích v letech 1829-1837). Politická praxe, již během svého úřadování zavedl, výrazně ovlivnila další směřování Spojených států.

Dějiny Louisiany před rokem 1815 sice tak dramatickou událost nezaznamenaly, přece se však musela Keltošová vypořádat s „časovým rozdílem“ Evropy a Ameriky, stejně jako s proměnami diplomatických aliancí jak v předvečer sedmileté války, tak v době válek napoleonských a jejich odrazu v americké realitě. Koupě Louisiany je jí potom mimořádným činem, na němž přičítá velkou zásluhu, ve shodě s částí klasických amerických dějepisných prací věnovaných diplomatické historii, Thomasi Jeffersonovi. Obávám se však, že koupě Louisiany nebyla ani tak výsledkem obratnosti americké diplomacie, jako spíš Napoleonovy resignace na jeho „americký sen“. Aniž bych potom chtěl umenšovat Jeffersonovy zásluhy na formování americké společnosti a státu, byl opravdu mimořádnou osobností, nepřičítal bych mu přímý podíl na tvorbě textu americké ústavy (viz text bakalářské práce str. 40), ale vyzdvihl bych naopak jeho autorství prohlášení nezávislosti. V této souvislosti si dovoluji odmítnout Keltošové interpretaci slavné pasáže tohoto dokumentu, kde autor píše o právu hledat vlastní štěstí; jsem totiž přesvědčen, že toto právo nepřisuzoval státu, ale jeho občanům (viz Keltošové text str. 46). Neupírám potom autorce právo prezentovat koupi Louisiany jako naprosto mimořádnou událost v amerických dějinách, pokud bych však měl o něčem v americké historii hovořit skutečně v superlativu „turning-point“, jehož Keltošová použila pro koupi Louisiany (str. 40), vyhradil bych je pro vyhlášení nezávislosti a její dosažení.

Větší pečlivost bych pak autorce doporučoval při práci s poznámkovým aparátem, kde se někde objevuje při druhém citování pouze jméno citovaného autora bez obvyklého „op. cit.“ (např. Van Tyne na str. 18), důsledná pak není při užívání kurzívy. Je však nic méně třeba konstatovat, že citované práce jsou přes první výtku podle Keltošových údajů dohledatelné. Vzhledem k tomu, že se autorka nakonec rozhodla po faktograficky zaměřenou bakalářskou práci s důrazem na sledování diplomatických jednání, nepřekvapí příliš výběr její literatury, kde se opírá o klasické Bemisovo dílo americké diplomatické historie a nevyužila více novějších prací, v nichž jsou diplomatická jednání zasazena do širšího politického, ekonomického či kulturního kontextu. Keltošová projevila při shromažďování materiálu velkou píli, snaha uvádět získané poznatky do širšího kontextu ji však někdy vede k přílišným generalizacím. Na str. 15 tak označuje konec Habsburků na španělském trůně (datuje ho

přítom do roku 1702, přičemž Karel II zemřel už v roce 1700) za počátek konce panství Španělska v Severní Americe, čímž už vzhledem ke španělskému získání Louisiany v roce 1762 silně předbíhá vývoji událostí na americkém kontinentě. Tyto generalizace a krátká spojení pak znehodnocují práci, již Keltošová na svém textu vykonala. Jsou také hlavním důvodem mého hodnocení. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako dobrou až velmi dobrou.

V Praze, dne 1. září 2012.

Prof. Dr. Josef Opatrný